

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล มีดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ตอนที่ 2 ผลการศึกษานำทางการพัฒนาการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ตาราง 5 สถานภาพ จำนวนและร้อยละของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหาร	114	29.53
2. ครู	272	70.47
รวม	386	100.00

จากตาราง 5 พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามสถานภาพแล้ว เป็นผู้บริหาร 114 คน คิดเป็นร้อยละ 29.53 เป็นครู 272 คน คิดเป็นร้อยละ 70.47

2. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

ตาราง 6 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ในภาพรวม

สถานภาพ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการดำเนินงาน
ผู้บริหาร	3.69	0.84	มาก
ครู	3.60	0.90	มาก
รวมเฉลี่ย	3.63	0.88	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานป้องกันและ
แก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก
เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.63$) และเมื่อจำแนกตามสถานภาพแล้ว พบว่า
ทั้งผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 3.69$) และ ($\bar{x} = 3.60$) โดย
ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า มีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน
มากกว่าครู จึงพิจารณาเป็นรายชื่อต่อไป ดังตาราง 7

ตาราง 7 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ตามความคิดเห็น
ของผู้บริหารและครู พิจารณาเป็นรายข้อ

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ การดำเนินงาน
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเชิงนโยบาย			
1. กำหนดนโยบาย มาตรการ การปฏิบัติและเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.66	0.84	มาก
2. จัดอบรม สัมมนาผู้บริหาร ครู-อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกระดับชั้นเพื่อหามาตรการและแนวทางในการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.46	0.91	ปานกลาง
3. กลั่นกรองนักเรียนและแยกประเภทนักเรียนออกเป็นกลุ่มที่มี พฤติกรรมที่พึงประสงค์และกลุ่มที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน	3.77	0.87	มาก
4. จัดทำข้อมูลสารสนเทศเรื่องยาเสพติด พิษภัยของยาเสพติดโทษ ทางกฎหมายและเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ ในโรงเรียน	3.45	0.91	ปานกลาง
5. จัดระเบียบเรื่องความประพฤติ การกระทำความผิด และบทลงโทษ นักเรียน	3.69	0.93	มาก
6. ผู้บริหาร ครู ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันรณรงค์ป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน	3.70	0.89	มาก
7. บูรณาการหลักสูตร เรื่องยาเสพติด เพศศึกษา และสุขอนามัยเข้า ด้วยกัน	3.48	0.86	ปานกลาง
8. จัดให้มีห้องน้ำ ห้องส้วมของนักเรียนในอาคารเรียน	3.35	1.33	ปานกลาง
9. ปรับปรุงมุมอับ มุมลับคาคนในห้องน้ำ ห้องส้วมของนักเรียนและใน บริเวณโรงเรียน	3.41	0.92	ปานกลาง
10. มีศูนย์สุขอนามัยโรงเรียนหรือคลินิกสุขภาพวัยรุ่น	3.09	1.20	ปานกลาง
11. แต่งตั้งบุคลากรดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดใน โรงเรียน	3.74	0.94	มาก
12. จัดครูที่ปรึกษาสอดส่องดูแล ช่วยเหลือนักเรียนสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างครูกับนักเรียน	3.87	0.86	มาก
13. กำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานและรายงานการ ปฏิบัติงาน	3.66	0.79	มาก
14. ประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อการสนับสนุนทางสังคม	3.59	0.86	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ การดำเนินงาน
ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด			
15. ประชุมชี้แจงให้ความรู้ ครู-อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับชั้น ให้เข้าใจตรงกันเพื่อการปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน	3.60	0.95	มาก
16. เชิญวิทยากรมาอบรม ให้ความรู้ครู-อาจารย์อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับ โทษ พิษภัยของยาเสพติดต่อร่างกายและโทษทางกฎหมาย	3.31	0.97	ปานกลาง
17. อบรมให้ความรู้ครู-อาจารย์อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับคุณลักษณะของ นักเรียนและมาตรการพิเศษในการดูแลนักเรียนทั้ง 5 กลุ่ม	3.15	0.93	ปานกลาง
18. มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงอย่างชัดเจน	3.67	0.94	มาก
19. จัด มี กิจกรรมต่างๆ เพื่อต่อต้านยาเสพติด เช่น ดนตรี กีฬา	3.86	0.95	มาก
20. จัดชมรมทางวิชาการต่างๆ เพื่อส่งเสริมด้านจริยธรรม เช่น ชมรม พุทธศาสนิกชนผู้บำเพ็ญประโยชน์ ลูกเสือ-เนตรนารี หรือ ค่ายธรรมะ	4.04	0.89	มาก
21. ครูสอนสอดแทรกเนื้อหาความรู้เรื่องยาเสพติดในการเรียน การสอน	3.80	0.84	มาก
22. ครูคอยเอาใจใส่ดูแลความประพฤติของนักเรียนอย่างใกล้ชิด	3.93	0.79	มาก
23. จัดโครงการประสานสัมพันธ์ บ้าน-โรงเรียน-วัด (บ.ร.ว.)	3.74	0.97	มาก
24. จัดโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียน (โครงการสอดส่องศิษย์รัก)	3.87	1.01	มาก
25. มีเยาวชนแกนนำ เช่น โครงการเพื่อนเตือนเพื่อน	3.71	0.96	มาก
26. มีกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพ เช่น กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรม ส่งเสริมการขาย (SME) ในโรงเรียน	3.25	1.11	ปานกลาง
27. ยกย่อง ชมเชย ส่งเสริม ให้รางวัล ให้กำลังใจ นักเรียนที่มี ความประพฤติดี เรียนดี หรือ ช่วยเหลือกิจการของโรงเรียน	4.04	0.88	มาก
รวม	3.63	0.88	มาก

จากตาราง 7 พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.63$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ยกเว้นข้อ 2. จัดอบรม สัมมนาผู้บริหาร ครู-อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับชั้นเพื่อหามาตรการและแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{x} = 3.46$) ข้อ 4. จัดทำข้อมูลสารสนเทศเรื่องยาเสพติด พิษภัยของยาเสพติด โทษทางกฎหมาย และเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ ในโรงเรียน ($\bar{x} = 3.45$) ข้อ 8 จัดให้มีห้องน้ำห้องส้วมอยู่ในอาคารเรียน ($\bar{x} = 3.35$) ข้อ 9. ปรับปรุงมุมอับ มุมลับอาคารในห้องน้ำห้องส้วมของนักเรียนและในบริเวณโรงเรียน

($\bar{x} = 3.41$) ข้อ 10. มีศูนย์สุขอนามัยโรงเรียนหรือคลินิกสุขภาพวัยรุ่น ($\bar{x} = 3.09$) ข้อ 16. เชิญวิทยากรอบรมให้ความรู้ครู-อาจารย์อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติดต่อร่างกายและโทษทางกฎหมาย ($\bar{x} = 3.31$) ข้อ 17. อบรมให้ความรู้ครู-อาจารย์อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนและมาตรการพิเศษในการดูแลนักเรียนทั้ง 5 กลุ่ม ($\bar{x} = 3.15$) และข้อ 26. มีกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพ เช่น กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรม SME ในโรงเรียน ($\bar{x} = 3.33$) และเมื่อเรียงลำดับความคิดเห็นแล้ว พบว่า การดำเนินงาน 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อ 20. จัดชมรมทางวิชาการต่างๆ เพื่อส่งเสริมด้านจริยธรรม เช่น ชมรม พุทธศาสนาชุมนุม ผู้นำเพื่อประโยชน์ ลูกเสือ-เนตรนารี หรือ ค่ายธรรมะ ($\bar{x} = 4.04$) ข้อ 27. ยกย่อง ชมเชยส่งเสริม ให้รางวัล ให้กำลังใจ นักเรียนที่มีความประพฤติดี เรียนดี หรือ ช่วยเหลือกิจการของโรงเรียน ($\bar{x} = 4.04$) เท่ากัน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 22. ครูคอยเอาใจใส่ดูแลความประพฤติของนักเรียนอย่างใกล้ชิด ($\bar{x} = 3.93$) และ และการดำเนินงาน 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ ข้อ 10 มีศูนย์สุขอนามัยโรงเรียนหรือคลินิกสุขภาพวัยรุ่น ($\bar{x} = 3.09$) ข้อ 17. อบรมให้ความรู้ครู-อาจารย์อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนและมาตรการพิเศษในการดูแลนักเรียนทั้ง 5 กลุ่ม ($\bar{x} = 3.25$) และข้อ 26. มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เช่น กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมส่งเสริมการขาย (SME) ในโรงเรียน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พิษณุโลก เขต 1

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็น Best Practice ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนแต่ละขนาด ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ใน 9 ประเด็นที่มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน โดยจำแนกเป็นด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 6 ประเด็นและด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงปฏิบัติ 3 ประเด็นดังนี้

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1. จัดอบรม สัมมนาผู้บริหาร ครู-อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับชั้นเพื่อหามาตรการและแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{x} = 3.46$)

โรงเรียนขนาดเล็ก ให้สัมภาษณ์ว่า ทางโรงเรียนมีการดำเนินการตามนโยบายอยู่แล้วโดยส่งผู้บริหารและบุคลากรที่รับผิดชอบเข้ารับการอบรม และนำนโยบายมาเผยแพร่ให้กับครูในโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงจะดูแลเป็นพิเศษแล้วแต่ปัญหาของบุคคล แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดีขึ้นต้องประสานงานกับผู้ปกครองที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น รวมทั้งประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชนเพิ่มขึ้น ความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่ายจะทำให้ปัญหาเหล่านี้ลดลง

โรงเรียนขนาดกลาง ให้สัมภาษณ์ว่า ปัญหาน่าจะเกิดการดำเนินงานตามมาตรการที่ดำเนินงานอย่างไม่จริงจังเท่าที่ควร ที่จริงครูก็ตระหนักถึงปัญหานี้ทุกคนแต่จะทำได้จริงจังขนาดไหน การติดตามสอดส่องแก้ไขปัญหากับตัวนักเรียนปัญหายาเสพติดอยู่ที่ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับชุมชน เช่น โรงเรียนดูแลเด็ก แต่ที่บ้านเด็กไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ ครูดูแลได้แต่ในโรงเรียน แต่ยาเสพติดมันเป็นปัญหาของชุมชน เด็กไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ คนที่ดูแลควบคุมความประพฤติอย่างจริงจังก็ไม่มี เด็กอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งก็เป็นคนชรา ดูแลตามเด็กไม่ทัน การพัฒนาก็ต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับชุมชนให้มากยิ่งขึ้น ให้ชุมชนบ้าน ครอบครัวช่วยกันดูแลเด็กของพวกเขาด้วย อีกประการก็คือ โรงเรียนจัดระบบดูแลนักเรียนกลุ่มปกติให้มากที่สุด จัดโครงการคุณธรรม จริยธรรม ให้เด็กกลุ่มปกติไม่หันไปหายาเสพติด และติดตามเด็กอย่างใกล้ชิด

โรงเรียนขนาดใหญ่ ให้สัมภาษณ์ว่า การอบรมครูนั้น คนไปเข้ารับการอบรมก็คือผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งอาจจะไปแค่ 2 คน แล้วนำกลับมาถ่ายทอด ซึ่งการถ่ายทอดนั้นอาจจะทำได้ไม่เต็ม 100 % แต่การดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นครูทุกคนต้องช่วยกันดูแลทั้งระบบ ดังนั้น การเข้ารับการอบรมก็ควรจะได้รับ การอบรมทั้งระบบ ปัญหาจริงๆ ไม่น่าจะเกิดจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน เพราะทั้งผู้บริหารและครูก็รับผิดชอบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเต็มที่แล้ว ปัญหาน่าจะเกิด จากตัวนักเรียนและครอบครัว คือถ้าครอบครัวเข้มแข็งปัญหาก็จะไม่เกิด โรงเรียนนั้นเป็น ปลายเหตุเพราะเมื่อเกิดปัญหาแล้ว โรงเรียนต้องมาเป็นผู้แก้ไข ภาระหน้าที่ของครูก็มี มากมาย เช่น เป็นครูประจำชั้น รับผิดชอบนักเรียนประจำชั้นของตนเองจำนวนหลายสิบคน รับผิดชอบงานสอน บางคนสอนหลายวิชาหลายชั่วโมงต่อสัปดาห์ รับผิดชอบงานอื่นๆ อีกมากมาย

ผลการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่า การจัดอบรม สัมมนาผู้บริหาร ครู-อาจารย์และ ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับชั้นเพื่อหามาตรการและแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนนั้น ครูควรได้รับการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการอย่างลึกซึ้งจากสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาทั้งระบบ การรับเอกสาร คู่มือ นโยบายมาให้อ่านและปฏิบัตินั้นไม่สามารถ ทำให้ครูปฏิบัติตามนโยบายได้อย่างลึกซึ้ง ควรให้ผู้รับผิดชอบเข้ารับการอบรมทั้งระบบเพื่อ ความเข้าใจที่ตรงกันและสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง การส่งตัวแทนเข้ารับการอบรมแล้วนำมาถ่ายทอดต่อ การถ่ายทอดนั้นอาจจะทำได้ไม่สมบูรณ์ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติ และควรพาผู้บริหารและครู รวมทั้งนักเรียนไปศึกษาดูงาน ที่เรือนจำ เพื่อสร้างความตระหนักให้เห็นถึงโทษ พิษภัยของยาเสพติดอย่างแท้จริง

2. จัดทำข้อมูลสารสนเทศเรื่องยาเสพติด พิษภัยของยาเสพติด โทษทาง กฎหมาย และเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ ในโรงเรียน ($\bar{x} = 3.45$)

โรงเรียนขนาดเล็ก ให้สัมภาษณ์ว่า ควรเผยแพร่หน้าเสาธงบ่อยๆ และให้ ครูสอดแทรกในขณะการสอนทุกครั้งที่มีโอกาส ควรจัดนิทรรศการเกี่ยวกับโทษ พิษภัยของ ยาเสพติด และขอความร่วมมือกับตำรวจให้มาให้ความรู้

โรงเรียนขนาดกลาง ให้สัมภาษณ์ว่า ควรจัดอบรมโดยเชิญบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำชุมชน ตำรวจมาพูดคุยกับนักเรียนเรื่องโทษ พิษภัยของยาเสพติด และ ติดตามดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดต่อไปหลังการให้การอบรมแล้ว ปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้ เด็กสามารถควบคุมตัวเองให้ได้

โรงเรียนขนาดใหญ่ ให้สัมภาษณ์ว่า มีการเผยแพร่ผ่านวารสารของโรงเรียน เสียงตามสายในคอนเซ็ปต์ก่อนเคารพธงชาติ และการจัดนิทรรศการ และโครงการต่อต้าน ยาเสพติดต่างๆ

กล่าวโดยสรุป การจัดทำข้อมูลสารสนเทศเรื่องยาเสพติด พิษภัยของยาเสพติด โทษทางกฎหมาย และเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ ในโรงเรียนนั้น มีแนวทางการพัฒนาการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเรื่องยาเสพติด พิษภัยของยาเสพติด โทษทางกฎหมาย และเผยแพร่ผ่านสื่อต่างๆ ในโรงเรียน นั้นมีแนวทางพัฒนาหลากหลายวิธี เช่น การจัดทำเป็นวารสารเผยแพร่ การเชิญบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำชุมชน ตำรวจมาพูดคุยกับนักเรียน เรื่องโทษ พิษภัยของยาเสพติด การจัดนิทรรศการ รวมทั้งการเผยแพร่หน้าเสาธงบ่อยๆ และให้ครูสอดแทรกในขณะทีสอนทุกครั้งที่มีโอกาส พร้อมทั้งติดตามดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดต่อไป หลังการให้การอบรมแล้ว ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เด็กสามารถควบคุมตัวเองให้ได้

3. บูรณาการหลักสูตร เรื่อง ยาเสพติด เพศศึกษา และสุขอนามัยเข้าด้วยกัน ($\bar{x} = 3.48$)

โรงเรียนขนาดเล็ก ให้สัมภาษณ์ว่า การบูรณาการเรื่องยาเสพติดเข้าไปในหลักสูตรนั้นเป็นเรื่องยากสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กเนื่องจากขาดบุคลากร อีกประการหนึ่ง จุดมุ่งหมายของนักเรียนและผู้ปกครองในการเรียนในระดับมัธยมศึกษาคือ การศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป การเรียนการสอนจึงเน้นหนักในเนื้อหาสาระที่มีผลต่อการศึกษาต่อในระดับสูง ความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองไม่เอื้อต่อการบูรณาการเรื่องยาเสพติดเข้าไปในหลักสูตรมากนัก แต่เห็นด้วยถ้าจะมีการบูรณาการหลักสูตร

โรงเรียนขนาดกลาง ให้สัมภาษณ์ว่า ได้บูรณาการสอดแทรกเนื้อหาของยาเสพติดไปเกือบทุกรายวิชาแล้ว เมื่อบูรณาการแล้วควรเน้นย้ำครูให้ร่วมมือกันใช้หลักสูตรอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ปัญหา ยาเสพติดจะลดลง

โรงเรียนขนาดใหญ่ ให้สัมภาษณ์ว่า เนื่องจากครูมีภาระงานมาก แนวคิดเรื่องการบูรณาการจึงเป็นเรื่องยาก อีกประการหนึ่ง เนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชานั้นแตกต่างกันมาก เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หลักสูตรที่มีอยู่ก็เน้นเนื้อหาที่เข้มข้นเพื่อการศึกษาต่อเป็นอย่างมาก การบูรณาการหรือการสอดแทรกจึงทำได้ยากมาก อาจทำได้เป็นบางรายวิชาเช่น วิชาสุขศึกษา

สรุปการบูรณาการหลักสูตร เรื่อง ยาเสพติด เพศศึกษา และสุขอนามัยเข้าด้วยกันนั้นหลายโรงเรียนกล่าวว่าเป็นเรื่องยาก เพราะเนื้อหาสาระของแต่ละรายวิชานั้นแตกต่างกันมากแต่จะบูรณาการได้เป็นบางรายวิชาโดยการสอดแทรก

4. จัดให้มีห้องน้ำ ห้องส้วมของนักเรียนในอาคารเรียน ($\bar{x} = 3.35$)

โรงเรียนขนาดเล็ก ให้สัมภาษณ์ว่า ห้องน้ำ ห้องส้วมของนักเรียนไม่ได้อยู่ในอาคารเรียน และอยู่ในที่ลับตาคน ได้จัดให้สภานักเรียนช่วยดูแล จึงไม่มีปัญหา

โรงเรียนขนาดกลาง ให้สัมภาษณ์ว่า มีปัญหาเรื่องงบประมาณ อนึ่งตามแบบของอาคารเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดแบบนั้นก็ไม่มีห้องน้ำห้องส้วมอยู่ในอาคารเรียน

โรงเรียนขนาดใหญ่ ให้สัมภาษณ์ว่า ปัญหาเรื่องห้องน้ำห้องส้วมก็ยังเป็นปัญหาของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานเอง ที่ใช้เกณฑ์การกำหนดห้องน้ำ ห้องส้วมของนักเรียนโดยใช้เกณฑ์ นักเรียน 40 คน ต่อห้องน้ำ ห้องส้วม 1 ห้อง ซึ่งมันไม่พอเพียงอีกประการถ้าจะให้ถูกสุขอนามัยจริง ก็ควรจะเป็นส้วมชนิดชักโครก ไม่ใช่ส้วมนั่งยอง ก็ควรปรับปรุงใหม่ทำให้ถูกสุขลักษณะ แต่ก็ต้องใช้งบประมาณสูง แนวทางพัฒนาในขณะนี้ที่ทำได้ก็คือ ให้มีคณะกรรมการนักเรียนคอยสำรวจตรวจตรา สารวัตรนักเรียนช่วยดู

ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาให้มีห้องน้ำ ห้องส้วมของนักเรียนในอาคารเรียนเป็นปัญหาเชิงนโยบายอย่างแท้จริง เพราะกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดแบบ แนวทางพัฒนาที่ทำได้ก็คือ ปรับปรุงให้โ่ง และให้มีคณะกรรมการนักเรียนคอยสำรวจตรวจตรา สารวัตรนักเรียนช่วย

5. ปรับปรุงมูมอับ มุมลับตาคนในห้องน้ำ ห้องส้วม ของนักเรียน และในบริเวณโรงเรียน ($\bar{x} = 3.41$)

โรงเรียนขนาดเล็ก ให้สัมภาษณ์ว่า นอกจากทำโรงเรียนให้ปราศจากมูมอับ มุมลับตาคนแล้ว ควรให้สถานักเรียนสอดส่องดูแลโดยทั่วไปอีกด้วย

โรงเรียนขนาดกลาง ให้สัมภาษณ์ว่า ก็พยายามปรับปรุงมูมอับ มุมลับตาให้มีเหลือน้อยที่สุด เพราะปัญหานี้มักเกิดกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมาก นอกจากนี้ก็ให้สถานักเรียนช่วยสอดส่องดูแล

โรงเรียนขนาดใหญ่ ให้สัมภาษณ์ว่า โรงเรียนมีโครงการพัฒนาอาคารสถานที่อยู่แล้วเพราะมูมอับ รวมทั้งห้องน้ำ เป็นสถานที่ๆ นักเรียนหลบไปกระทำผิดกันมาก โรงเรียนใช้สารวัตรนักเรียนเป็นผู้สอดส่องดูแลบริเวณห้องน้ำ มูมอับอื่นๆ ปรับให้โ่งๆ และใช้ระบบสถานักเรียนปรับใช้แก้ปัญหาตามสถานการณ์

ผลการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาให้มูมอับ มุมลับตาคนในห้องน้ำ ห้องส้วม ของนักเรียน และในบริเวณโรงเรียน สามารถพัฒนาได้โดยปรับให้เป็นทีโ่ง และใช้ระบบสถานักเรียนช่วยในการสอดส่องดูแล

6. มีศูนย์สุขอนามัยโรงเรียน หรือคลินิกสุขภาพวัยรุ่น ($\bar{x} = 3.09$)

โรงเรียนขนาดเล็ก ให้สัมภาษณ์ว่า งานนี้เป็นความรับผิดชอบของงานแนะแนวโรงเรียนได้ให้ครูแนะแนวประสานงานกับเจ้าหน้าที่อนามัยชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชนในการทำงาน รวมทั้งการรณรงค์ การให้ขอความช่วยเหลือ และการทำกิจกรรม

โรงเรียนขนาดกลาง ให้สัมภาษณ์ว่า ทางโรงเรียนไม่ได้จัดตั้งศูนย์เพราะขาดแคลนด้านบุคลากรและงบประมาณ รวมทั้งอาคารสถานที่ เท่าที่ทางโรงเรียนทำได้คือทำร่วมกับงานอนามัยโรงเรียน

โรงเรียนขนาดใหญ่ ให้สัมภาษณ์ว่า เรื่องศูนย์สุขอนามัยโรงเรียนหรือคลินิกสุขภาพวัยรุ่นนั้น ในอดีตเป็นงานระดับจังหวัดซึ่งสำนักงานสาธารณสุขเป็นผู้รับผิดชอบ และจัดตั้งศูนย์อยู่ที่สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด (สสจ) ที่โรงเรียนพิษณุโลกศึกษา (โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาภาคเหนือ พิษณุโลก ในปัจจุบัน) ต่อมาเมื่อขาดแคลนงบประมาณ เวลาและบุคลากรจึงโอนย้ายงานนั้นมาให้โรงเรียนดำเนินการเองโดยฝ่ายแนะแนวของโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินงาน และมีศูนย์สุขอนามัยโรงเรียนหรือคลินิกสุขภาพวัยรุ่นเป็นแกนอยู่ที่ฝ่ายแนะแนวโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก หน้าที่ของศูนย์จะบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ของวัยรุ่น รวมทั้งการส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับยาเสพติด ได้แก่ เพื่อนเตือนเพื่อน ทูป็นัมเบอร์วัน เป็นต้น

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า การจัดให้มีศูนย์สุขอนามัยโรงเรียน หรือคลินิกสุขภาพวัยรุ่นนั้นโรงเรียนขาดงบประมาณ และบุคลากร แนวทางการพัฒนานั้นควรให้ครูแนะแนวประสานงานกับเจ้าหน้าที่อนามัยชุมชน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้นำชุมชนในการทำงาน และการทำกิจกรรม

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1. เชื้อวิทยาการมาอบรมให้ความรู้ครู-อาจารย์อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับโทษ พิษภัยของยาเสพติด ต่อร่างกายและโทษทางกฎหมาย ($\bar{x} = 3.31$)

โรงเรียนขนาดเล็ก ให้สัมภาษณ์ว่า ควรเชิญวิทยากรจากศูนย์ป้องกันยาเสพติดประจำอำเภอมาให้การอบรมปีละ 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย และอบรมสอดแทรกทุกครั้ง ที่โรงเรียนมีโอกาส ขอความร่วมมือทั้งครูประจำชั้นและครูประจำวิชาให้สอดแทรกเรื่องโทษ พิษภัยของยาเสพติดต่อร่างกายและโทษทางกฎหมายเมื่อมีโอกาส

โรงเรียนขนาดกลาง ให้สัมภาษณ์ว่า โรงเรียนดำเนินการตามนโยบายเท่านั้น แต่ถ้าต้องการให้เกิดผลทางการปฏิบัติที่แท้จริงควรจัดให้มีการอบรมปีละ 2-3 ครั้งอย่างต่อเนื่อง และควรมีการติดตามผลของการอบรมด้วยว่าเกิดผลในทางปฏิบัติหรือไม่

โรงเรียนขนาดใหญ่ ให้สัมภาษณ์ว่า นอกจากการอบรมให้ความรู้แล้วควรพาผู้บริหารและครู รวมทั้งนักเรียนไปศึกษาดูงานที่เรือนจำ เพื่อสร้างความตระหนักให้เห็นถึงโทษ พิษภัยของยาเสพติดอย่างแท้จริง เพราะคนเราส่วนมากได้แต่รู้ แต่ไม่เห็น ต้องพาไปให้เห็นจึงจะตระหนัก เราต้องมีสื่อที่จริงและแรง จึงจะสู้กับปัญหาแรงๆ อย่างนี้ได้

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ปัญหาการจัดอบรมในเชิงปฏิบัติเป็นปัญหาที่เป็นผลกระทบจากการจัดอบรมเชิงนโยบายที่ทั้งผู้บริหาร ครู-อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งระบบได้รับการอบรมไม่เพียงพอ แนวทางการพัฒนานั้น ผู้บริหารและครูควรได้รับการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการอย่างลึกซึ้งจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งระบบ

2. จัดอบรมให้ความรู้ ครู-อาจารย์อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับลักษณะของนักเรียนและมาตรการพิเศษในการดูแลนักเรียนทั้ง 5 กลุ่ม ($\bar{x} = 3.15$)

โรงเรียนขนาดเล็ก ให้สัมภาษณ์ว่า ครูได้รับการอบรมจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน้อยมาก ส่วนใหญ่จะได้รับเอกสาร คู่มือ นโยบายมาให้อ่านและปฏิบัติ ผู้บริหารก็ประชุมชี้แจงให้ครูในโรงเรียนทราบได้แต่นโยบายหลัก และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นด้วยการส่งต่อ

โรงเรียนขนาดกลาง ให้สัมภาษณ์ว่า การจัดอบรมให้ความรู้ครู อาจารย์อย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับลักษณะของนักเรียนและมาตรการพิเศษในการดูแลนักเรียนทั้ง 5 กลุ่ม เป็นสิ่งที่ดีและจำเป็นเพราะครูควรรับรู้ถึงมาตรการการดูแล ในกรณีที่มีเด็กที่ปัญหาเฉพาะตัวอยู่ในโรงเรียน เพราะเด็กกลุ่มนี้ไม่ว่าอย่างไรก็ต้องอยู่ในระบบโรงเรียน

โรงเรียนขนาดใหญ่ ให้สัมภาษณ์ว่า ทางโรงเรียนให้การอบรมเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการคัดกรองนักเรียนทั้ง 5 กลุ่มโดยครูที่ปรึกษา ซึ่งนักเรียนส่วนมากจะเป็นนักเรียนในกลุ่มปกติ มีกลุ่มเสี่ยงเพียงเล็กน้อย ดังนั้นมาตรการในการดูแลจึงมุ่งเน้นไปที่เด็กกลุ่มปกติ ให้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมทางด้านวิชาการ กิจกรรมส่งเสริมทางด้านสังคม กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมส่งเสริมทางอาชีพ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมส่งเสริมทางคุณธรรมและจริยธรรมที่หลากหลายให้สนองความต้องการของเด็ก ส่วนนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงที่พบครูที่ปรึกษาจะดูแลอย่างใกล้ชิด เช่น เด็กนักเรียนที่มาอยู่หอพัก หรือมีบิดา มารดา หรือ ญาติ ที่มีประวัติด้านยาเสพติดเป็นต้น

ผลจากการสัมภาษณ์ พบปัญหาการจัดอบรมที่ได้รับผลกระทบมาจากการจัดอบรมเชิงนโยบายที่ทั้งผู้บริหาร ครู-อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งระบบได้รับการอบรมไม่เพียงพอ แนวทางการพัฒนานั้น ผู้บริหารและครูควรได้รับการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการอย่างลึกซึ้งจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้งระบบ

3. มีกิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพ เช่น กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมส่งเสริมการขาย (SME) ในโรงเรียน ($\bar{x} = 3.25$)

โรงเรียนขนาดเล็ก ให้สัมภาษณ์ว่า ทางโรงเรียนให้การสนับสนุนด้านอาชีพ ให้เด็กหารายได้ระหว่างเรียน มีการส่งเสริมการขายในหลากหลายกิจกรรม เชิญผู้ประกอบการที่มีความรู้ความชำนาญมาสอนวิชาชีพให้นักเรียน นักเรียนผลิตเพื่อกินเอง และขายได้ด้วย

โรงเรียนขนาดกลาง ให้สัมภาษณ์ว่า ทางโรงเรียนไม่ได้สนับสนุนด้านนี้นัก แต่มีครูและนักเรียนที่สนใจได้ทำกันเอง เช่น การเลี้ยงปลา และปลูกผัก ส่วนมากเป็นกิจกรรมที่ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

โรงเรียนขนาดใหญ่ ให้สัมภาษณ์ว่า เป็นกิจกรรมต่อเนื่องมาจากรายวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพอยู่แล้วที่เด็กเรียน แล้วผลิต และจำหน่าย แต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งในการเรียนการสอนที่โรงเรียนไม่ได้สนับสนุนอย่างจริงจัง เพราะเป็นรายวิชาที่ไม่ได้ใช้ในการสอบเพื่อการศึกษาต่อ ทุกวันนี้การเรียนการสอนมุ่งเน้นให้เด็กสอบได้คะแนนดี ๆ ไม่ได้เน้นให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เด็กจึงขาดทักษะชีวิต จึงควรปรับค่านิยมของสังคมซึ่งเป็นเรื่องยาก

ผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหารไม่ได้สนับสนุน กิจกรรมส่งเสริมด้านอาชีพ เช่น กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมส่งเสริมการขายในโรงเรียน แนวทางการพัฒนานั้นควรพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพที่เด็กเรียนอยู่แล้ว ให้เด็กผลิตและจำหน่ายผลงานของตนเอง และส่งเสริมการขายในหลากหลายกิจกรรม